

da je potem napočil pravi trenotek, ko je književni jezik laže in hitreje prodr.

In kaj je dovedlo do tega trenotka? Seme narodne svobode, ki se je ob obratku zadnjih stoletij oživilo na kulturnostarem zapadu, ojačilo in razmnožilo, se je moralo vzdigniti in, prodirajoč proti vzhodu, pasti tudi na avstrijska in na naša slovenska tla. Tu je

našlo obilo pogojev za krepko rast, in nastopili so oni velepomembni dogodki, ki so najbolj pretresli Evropo l. 1848.

A preden stopimo k zibelki našega književnega jezika, nam je še omeniti važnega dogodka iz njegove predzgodovine: Ilirski pokret, ki je namerjal Srbohrvate in Slovence literarno združiti in sicer po skupnem književnem jeziku. Vemo, da je Gaj v to svrhu izprva propagiral kajkavščino, a jo kmalu zamenil

s plemenitejšo in bolj razširjeno štokavščino ijevske izreke, z najblagoglasnejšim narečjem jugoslovanskim. Nedogledne bi bile posledice tega dejstva, ako bi mu bil konec srečen. Toda žalibog je tista mrzla lokava roka, ki nas Jugoslovancev ni božala še nikdar,

kruto posegla tudi v ta slučaj, in storila, da je nadepolni dan naše zmage na bojnem polju postal smrtni dan za ilirsko idejo. Komaj petnajst let je štela idealna doba ilirizma, najlepša doba v življenju avstrijskih Jugoslovancev. Z ilirsko idejo je padel tudi srbohrvaško-slovenski skupni književni jezik. — Zato pa je tem bolj zatlela ideja slovenska,

ki je našemu narodu podala skupni književni jezik. Zelo so pospešile ta proces „Novice“, ki so je le izhajati l. 1843. V dobi socialnega in političnega preobrata so bile Slovencem edini časopis. Bile pa so tudi razširjene po vsem našem ozemlju, ozirale se navse potrebe našega ljudstva, čitali so jih v vseh slojih in vsled tega jim tudi dopisovali iz vsakega kota naše domovine. Tako so povzročile, da so se idiomi, v katerih se je od vseh vetrov dopiso-

ŽALOSTNA MATI BOŽJA NA KALVARIJI V JERUZALEMU.

valo, čimdalje tembolje približevali. Deloma je to zasluga njihovega urednika daljnoglednega Bleiweisa, ki je po pravilih tedanjih slovnice idiome uniformiral namenoma, deloma pa je ta proces delo dopisovavcev, ki so si čitajoč „Novice“, hoté in nehoté pri-